

MENINGSMÅLING: FLERTAL IMOD FINANSPOLITISK LEMPELSE Gennem Udgifter

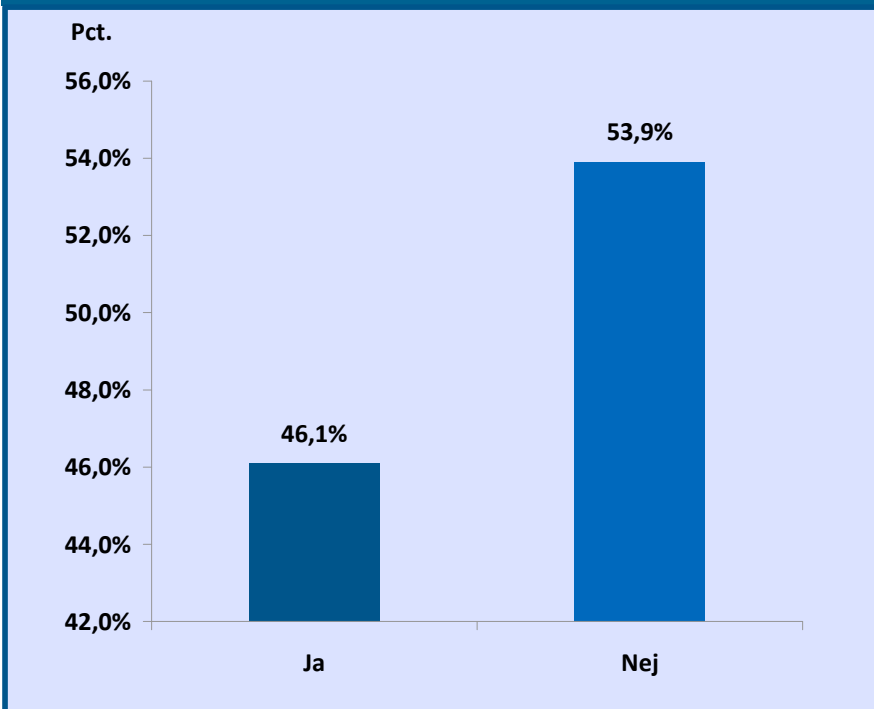
Det fremføres ofte i denne tid, at regeringen skal tage toppen af ledigheden ved at øge de offentlige udgifter og især de offentlige investeringer. Følgevirkningen af denne politik er, at der stiftes offentlig gæld, der senere skal tilbagebetales. Catinét har i en meningsmåling udført for CEPOS spurgt et repræsentativt udsnit af danskerne, om politikerne skal stimulere økonomien og beskæftigelsen gennem højere offentlige udgifter med en højere offentlig gæld til følge. Et flertal på 53,9 pct. er imod en sådan politik, mens et mindretal på 46,1 pct. støtter en mere ekspansiv finanspolitik gennem øgede udgifter. Danskernes skepsis kan skyldes, at underskuddet på de offentlige finanser i forvejen er meget stort og at pengene skal betales tilbage på et tidspunkt, f.eks. gennem øgede skatter. Erfaringsmæssigt håndteres store finanspolitiske ubalancer gennem højere skatter. Det var f.eks. tilfældet i starten af 1980erne, hvor store underskud bl.a. blev håndteret gennem skattestigninger, herunder indførelsen af pensionsbeskatning og en højere marginalskat. I 2010 budgetterer regeringen det offentlige underskud til 86 mia.kr., mens Nationalbanken skønner det til ca. 100 mia.kr. Omkring halvdelen af underskuddet skyldes VK-regeringens finanspolitiske stimuli. I 2009 og 2010 sendes der omkring 54 mia.kr. (godt 3 pct. af BNP) ud i økonomien gennem bl.a. øget offentligt forbrug, offentlige investeringer og skattelettelser.

I den økonomiske debat fremføres det ofte i denne tid, at de offentlige udgifter - og især offentlige investeringer - bør øges for at stimulere den økonomiske vækst og beskæftigelse. Set fra et politisk perspektiv er der ved en finanspolitisk lempelse typisk et trade-off mellem på den ene side en kortsigtet positiv effekt på beskæftigelsen og på den anden side en øget offentlig gæld, der senere skal betales tilbage. Et eksempel på dette er, at Dansk Folkeparti forud for forhandlingerne for finansloven for 2010 har krævet, at de offentlige investeringer skal øges med 10 mia.kr. ud over den vækst, VK-regeringen i forvejen har lagt op til.

I en meningsmåling udført for CEPOS har Catinét spurgt et repræsentativt udsnit af danskerne, om, hvorvidt politikerne skal stimulere økonomien gennem højere offentlige udgifter med en højere offentlig gæld til følge. Et flertal på 53,9 pct. er imod en sådan politik, mens et mindretal på 46,1 pct. støtter en mere ekspansiv finanspolitik gennem øgede udgifter.

Ses der på, hvordan partiernes vælgere ser på spørgsmålet, så er relativt få af VKOs vælgere for en vækststimulering gennem øgede udgifter (mellem 35,6 og 37,8 pct. støtter en sådan politik). Derimod er venstrefløjen tilhængere af en sådan lempelse, med de socialdemokratiske vælgere som de mest skeptiske (44 pct. er imod), jf. bilag 1.

Figur 1. Svar på spørgsmålet: "Synes du, at man for at øge beskæftigelsen på kort sigt skal øge de offentlige udgifter, selvom det betyder større offentlig gældsætning?"

Anm.: Catinét har spurgt 1.144 repræsentativt udvalgte personer i perioden fra den 8. til 15. juni 2009, hvoraf de 16,2% svarede "ved ikke".

Spørgsmålet lød: "Pga. finanskrisen øges det offentlige underskud, offentlig gæld og arbejdsløsheden. Synes du, at man for at øge beskæftigelsen på kort sigt skal øge de offentlige udgifter, selvom det betyder større offentlig gældsætning, der senere skal betales tilbage?"

Markant forringelse af offentlige budgetter

Danskernes skepsis over for en lempelig finanspolitik kan skyldes en bevidsthed om, at de offentlige finanser bliver markant forringet i løbet af 2009 og 2010, så der nu er betydelige underskud. I 2009 skønner regeringen et underskud på 33,5 mia. kr. (-2,0 pct. af BNP), hvor der i 2008 var overskud på 59,5 mia.kr. (3,4 pct. af BNP). Dermed er saldoen blevet forringet med 93 mia.kr. på et år. I 2010 ventes underskuddet at vokse til 4,9 pct. af BNP eller 86,3 mia.kr¹. I den seneste kvartalsoversigt fra Nationalbanken skønnes et underskud på 5,6 pct. af BNP eller ca. 100 mia.kr. Når den offentlige saldo forringes så kraftigt, skyldes det dels, at Danmark har OECDs mest konjunkturfølsomme offentlige finanser pga. høje overførselsindkomster og høje skatter. Og dels på grund af de store finanspolitiske lempelser i 2009 og 2010. I 2009 og 2010 sendes der omkring 54 mia.kr. (godt 3 pct. af BNP) ud i økonomien gennem bl.a. øget offentligt forbrug, offentlige investeringer og skattelettelser². Dermed skyldes ca. halvdelen af underskuddet på de offentlige finanser i 2010 regeringens finanspolitiske stimuli.

Ekstra gæld på 50.000 kr. pr. familie som følge af krise

CEPOS har beregnet, at det store skred på de offentlige finanser vil indebære, at den offentlige gæld frem til 2015 vil være 150 mia.kr. større end budgetteret i 2015-planen. Den øgede gæld svarer til 50.000 kr. pr. familie. En gæld der skal betales tilbage - muligvis gennem højere skatter³. Historien viser nemlig, at store finanspolitiske ubalancer oftes håndteres gennem højere skatter. Vi så f.eks. i starten af 1980'erne, at genopretningen af de offentlige finanser

¹ Økonomisk Redegørelse august 2009, Finansministeriet

² Økonomisk Redegørelse august 2009, Finansministeriet

³ Jf. CEPOS-notat: [Krisen koster 150 mia. kr. i øget offentlig gæld](#)

under Poul Schlüter i høj grad skete gennem markante skattestigninger, herunder gennem indførelsen af pensionsskat (realrenteafgift), forhøjelse af den øverste marginalskat og afgiftsstigninger. Det er veldokumenteret, at højere skatter reducerer beskæftigelsen og velstanden.

Væksteffekter af finanspolitiske lempelser kan opvejes af mere opsparing

Der er mulighed for, at de store underskud får danskerne til at spare mere op ud fra en forventning om, at de i fremtiden skal betale ekstra skat, når den offentlige gæld skal tilbagebetales. Dette kaldes Ricardiansk Ækvivalens i den økonomiske teori. I så fald vil den kortvarige væksteffekt af yderligere finanspolitiske lempelser (f.eks. øgede investeringer) blive delvist udhulet af, at danskerne sparer mere op.

Mulighed for at øgede anlægsrammer konverteres til driftsudgifter

Ved en finanspolitisk ekspansion er der risiko for, at politikerne kommer til at gennemføre tiltag, der skader økonomien på længere sigt. Hvis man f.eks. vælger at øge de offentlige investeringer, er der risiko for, at pengene går til projekter, der ikke er veltilrettelagte og giver en god samfundsøkonomisk forrentning. Denne risiko vokser med den hastighed, investeringer skal iværksættes og med størrelsen på doseringen. Det skal bemærkes, at de offentlige investeringer allerede (inden finanslovsforhandlingerne) er løftet markant således, at de offentlige investeringer i 2009 og 2010 under ét er øget med over 30 pct. En sådan vækstrate over 2 år er ikke set siden 1970. Herudover er der risiko for, at øgede bevillinger til investeringer i kommunerne ikke bliver brugt efter hensigten (på investeringer) og i stedet bliver brugt på drift i kommunerne (f.eks. øget administration, hjemmehjælpere mv.). At dette er en reel risiko, fremgår af den seneste kommuneaftale, der giver kommunerne 5 mia.kr. ekstra til anlæg i 2010. I aftalen opfordres kommunerne til at anvende anlægsmilliarderne på anlæg og ikke konvertere bevillingerne til almindelig drift. Hvis dette er et problem med 5 mia.kr., må problemet være endnu større, hvis man øger investeringsbevillingerne med ca. 36 mia.kr. i 2010 og 2011, som f.eks. Socialdemokraterne har foreslået det. Det bemærkes endvidere, at det offentlige forbrugs andel af BNP i 2010 forventes at udgøre 28,7 pct. af BNP. Det er det højeste niveau i Danmarks-historien⁴.

Bilag

Tabel 1. Svar på spørgsmålet: "Synes du, at man for at øge beskæftigelsen på kort sigt skal øge de offentlige udgifter, selvom det betyder større offentlig gældsætning?"

Vælgere fra	Ja	Nej
A - Socialdemokratiet	55,9%	44,1%
B - Det Radikale Venstre	57,5%	42,5%
C - Det Konservative Folkeparti	37,8%	62,2%
F - Socialistisk Folkeparti	61,0%	39,0%
O - Dansk Folkeparti	36,5%	63,5%
V - Venstre, Danmarks Liberale Parti	35,6%	64,4%
Y - Liberal Alliance	8,3%	91,7%
Ø - Enhedslisten	76,9%	23,1%
Andre svar	0,0%	100,0%

Anm.: Catinét har spurgt 1.144 repræsentativt udvalgte personer i perioden fra den 8. til 15. juni 2009, hvoraf 209 personer ikke ønskede at opgive hvilket politisk parti de vil stemme på. Af de resterende 935 personer svarede 13,4% "Ved ikke".

Spørgsmålet lød: "Pga. finanskrisen øges det offentlige underskud, offentlig gæld og arbejdsløsheden. Synes du, at man for at øge beskæftigelsen på kort sigt skal øge de offentlige udgifter, selvom det betyder større offentlig gældsætning, der senere skal betales tilbage?"

⁴ Økonomisk Redegørelse august 2009, Finansministeriet